

Middelhoven

Ondernemersgeslacht, in de 16e eeuw door geloofsvervolging uit de omgeving van Sittard verdreven en na een zwerftocht via Antwerpen, Middelburg en Delfshaven in de Zaanstreek gekomen.

In 1660 vestigde Johan Dirkszoon Middelhoven zich in Zaandam en later Krommenie en vond daar aansluiting bij zijn doopsgezinde geloofsgenoten, onder wie hij ook als leraar werkte. Hij was de vader van een talrijk geslacht, dat zich bezighield met verschillende takken van handel, molenindustrie en rederijen.

In de 18e eeuw bestond de firma Jacob Middelhoven & Soonen, waarvan de firmanten zowel in Krommenie als in Zaandam werkten. Begin achttiende eeuw waren zij ook nog rolreders. De vrachtvaart op de Oostzee leidde tot het aanvoeren van gezaagd en ongezaagd hout. Vanuit Rusland en Zweden werden houtladingen gebracht naar andere landen, zelfs naar Spanje en Napels. Van daar werden dan weer producten van die landen naar Holland ingevoerd. Dat deze handel van niet geringe betekenis was, blijkt wel daaruit dat, toen in 1732 een kantoor van Jacob Middelhoven in Krommenie gebouwd werd, ter herinnering aan de eerste-steen-legging door zijn zoontje in de gevel een steen geplaatst werd met een pracht profiel en 'de Stadt Alicante' er in uitgehouden. Zij voerden bovendien rederij, zowel van 23 walvisvaarders als van vrachtschepen en hadden een eigen touwslagerij 'de Bonte Arend'.

Aan het einde der achttiende en in het begin der negentiende eeuw ging het rederijbedrijf sterk achteruit, De lijnbaan, de traankokerij en de kaarsenmakerij hadden toen geen reden van bestaan. Na de [Franse tijd](#) bewogen zij zich uitsluitend op het terrein van de houthandel en -zagerij.

In 1804 trouwde Jacob Middelhoven (1785-1846) met Grietje Stadlander, dochter van Hendrik Stadlander en Antje van Eijs, en richtte samen met zijn schoonmoeder de firma De Weduwe Stadlander & Middelhoven op. Waarbij de weduwe Stadlander de goederen van haar in 1820 overleden man inbracht, namelijk de molens [De Veldvlieger](#), De Bijl, De Gekroonde Hoop bijgenaamd Het Rasphuis en het stuk land De Korf in het [Oostzijderveld](#). Na de dood van Hendrik Stadlander, was de Zaanse tak der Stadlanders uitgestorven en sindsdien zijn de nakomelingen van Jacob Middelhoven de enige firmanten geweest.

De jongste zoon van Willem Middelhoven en Trijntje Visser, een broer van Jacob, die met zijn schoonmoeder zoals eerder vermeld De Weduwe Stadlander & Middelhoven stichtte, Willem Middelhoven (1790-1819) was ook houthandelaar en -zager met de molens De Grauwe Kieft, De Ijsvogel, De Bark en De Bonsem. Hij was gehuwd met Sijtje van de Stadt, dochter van Engel van de Stadt en Guurtje Kroeger. Toen deze Willem zeer jong overleed, zette Sijtje de zaken voort onder firma Weduwe Willem Middelhoven.

Jacob werd werkend vennoot en kreeg naast de helft van de winst 420 gulden 's jaars 'voor zijn te doene moeite'. Later werd nog de molen De Zalm gekocht. Daarnaast zette Willem, Jacob's broer, de houthandel en -zagerij van hun vader voort. Na het overlijden van Grietje hertrouwde Jacob in 1840 met Hillegonda de Lange, die uit haar eerdere huwelijk twee dochters, Hillegonda en Trijntje, meebracht.

Trijntje trouwde later met Jacob's jongste zoon Gerrit. De zoons van Jacob en Grietje, Willem Middelhoven (1806-1888), gehuwd met Alida Ebmeijer, en Gerrit Middelhoven (1816-1846), gehuwd met Trijntje de Lange, stonden hun vader al vroeg bij. Toen in 1846 zowel Willems vader als zijn broer overleden werd hij enig firmant. Gerrits weduwe Trijntje was tot 1866 depositaire. Gerrit en Trijntje hadden geen kinderen.

Na haar overlijden werd deze firma beheerd door haar schoonzoon Cornelis de Koning, getrouwd met Guurtje Middelhoven. Hij liet molen De Bark slopen en vervangen door een stoomhoutzagerij. In 1879, resp. 1884 werden De Ijsvogel en De Grauwe Kieft gesloopt. De zaken werden in 1892 tenslotte geliquideerd. De stoomhoutzagerij [De Bark](#) werd gekocht door Remmert Aten. Als nv Zagerij en Houthandel Remmert Aten werd dit bedrijf door diens zoons tot 1969 in stand gehouden.

Sober

Willem was een sober levend, hard werkend man, die de moeilijke jaren tot 1870 goed wist door te komen. In 1867 legde hij tijdens een reis met zijn zoon Johannes naar Zweden de grondslag voor de eigen balkenimport. Tot dusver kocht men balken op de Amsterdamse veilingen. In 1881 trok Willem zich terug. Zijn twee zoons, Jacob Middelhoven (1833-1893), getrouwd met Anna van Schouwenburg, en Johannes Middelhoven (1838-1928), gehuwd met Cornelia W.C. Wijnmalen, kwamen in 1867 in de firma. Jacob behandelde de verkoop en reisde veel, terwijl Johannes inkoop, bevrachting en financiën behartigde.

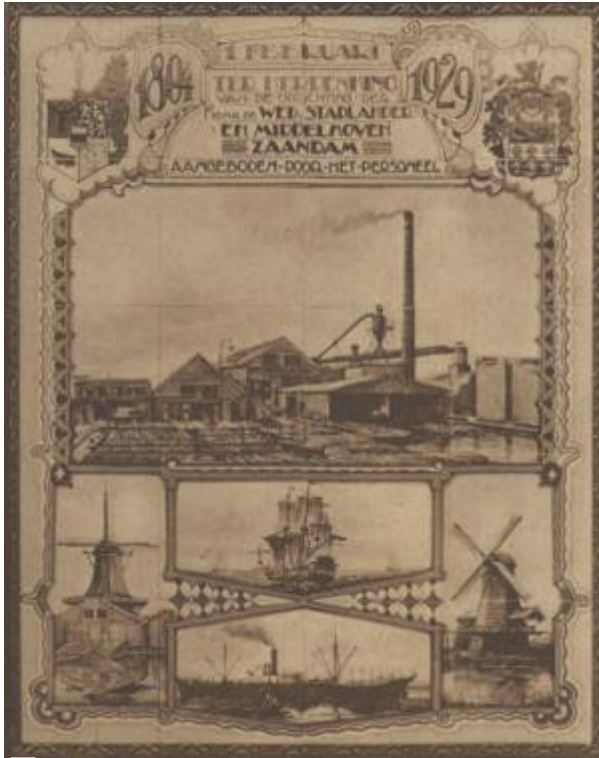
In 1884 werd Jacob's zoon Willem Middelhoven (1863-1943), gehuwd met Cornelia E. Laan, firmant. In 1906 volgden zijn twee neven, Willem Cornelis Middelhoven (1877-1943), gehuwd met Helena M.E. Latenstein, en Cornelis Willem Middelhoven (1881-1963), gehuwd met Anna Leenhardt Avis, Jacob kocht molen De Zalm. Met De Zalm, De Veldvlieger, De Gekroonde Hoop en De Bijl werd gewerkt tot in 1872 De Veldvlieger als stoombedrijf werd ingericht. In 1894 verbrandde zagerij De Veldvlieger, maar werd weer opgebouwd. In 1906 werd een conische cirkelzaag geïnstalleerd voor het zagen van kisthout.

De stoomketel moest bij gebrek aan genoeg afvalhout met kolen bijgestookt worden, tot in 1916 een schaverij in gebruik werd genomen die voldoende krullen leverde. Willem was sedert 1906, bij het uittreden van zijn oom Johannes, senior-firmant. Hij had een voorliefde voor het zaagbedrijf. Cornelis Willem deed de inkoop. Hij ging in de leer bij een houthandelaar in Riga en verbleef tot 1913 geregeld in Rusland. Zijn broer Willem Cornelis deed de verkoop en vormde het bedrijf om tot imponerende, distributieve houtkoperij en tot 'kettingbedrijf' door het stichten van filialen in Breda, Arnhem, Groningen, Amersfoort en Medemblik.

In 1914 en 1929 deden zich vrijwel algemene [houtwerkersstakingen](#) van de Zaanse houtwerkers voor, spraakmakende arbeidsconflicten in de Zaanse geschiedenis waarin ook Stadlander en Middelhoven betrokken raakte. De houtwerkersstaking van 1914 te Zaandam was een van de meest opmerkelijke arbeidsconflicten tijdens de beginperiode van de Zaanse arbeidersbeweging.

Op 6 september 1922 kwam in de haven te Zaandam het stoomschip „Gouwestroom“ aan met een lading, van 650 stuks hout, van Petersburg, voor de firma de wed. Stadlander en Middelhoven. Dit was de eerste lading hout, die na de oorlog uit Petersburg in Nederland aangekomen is.

125-jarig Jubileum



Tegeltableau, aangeboden door het personeel ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan in 1929

Als herinnering aan de stichting der firma vóór 125 jaar (1804-1929) bood het personeel aan de directie ter plaatsing in het kantoor een tegeltableau aan. Dit geeft in de bovenste helft de afbeelding van de tegenwoordige stoomzagerij en schaverij De Veldvlieger. Daaronder twee houtzaagmolens: een Paltrok en een bovenkruier, een vrachtvaarder en een moderne zeeboot, een lading kapbalken lossend.

Omgezet tot NV

In 1922 werd de firma met het oog op de continuïteit omgezet tot nv, waarvan Willem commissaris werd. Zijn neven werden directeur. Naast het kapitaal uit aandelen werden belangrijke deposito's door directie en commissaris in de nv gestopt. In 1932 werd Cornelis Willem commissaris naast zijn neef Willem. Willem Cornelis voerde dienstengevolge alleen de directie tot 1939, toen hij tot gedelegeerd commissaris werd benoemd. De directie berustte toen bij Willem's zoon Jacob Middelhoven (1901-1956), gehuwd met Jacoba J.E. Meihuizen en Willem Cornelis' zonen Johannes P.W. Middelhoven (1902-1988), gehuwd met Charlotte E.M.A. Jordan, en Pieter J. Middelhoven (geb. 1906), gehuwd met Oegine J. van de Stadt.

Cornelis Willem had geen zoons. Jacob behartigde de financiering en algemene zaken, Johannes de inkoop en Pieter de verkoop. Het in het Oostzijderveld, op de hoek van de Gouw en de Zuidervaldeursloot gelegen bedrijf verhuisde in 1979 naar Wormerveer en fuseerde met de nv Houthandel v/h H. Simonsz en Zoon. In 1983 volgde een fusie met de nv Houthandel Donker & Schipper en ontstond de bv Donker en Middelhoven.

[economie](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=middelhoven>

Last update: **2020/09/07 12:04**